

OP MAAT GESNEDEN

In alle hoeken van de Rechtspraak wordt gezocht naar manieren om mensen beter te helpen bij het oplossen van conflicten, want een juridische uitspraak is niet altijd afdoende. Hoe gaat dat in zijn werk? Drie initiatieven onder de loep. Tekst: Pauline van der Mije

De rechter neemt in civiele zaken (tussen burgers, bedrijven en organisaties) doorgaans een afwachtende houding aan en oordeelt op basis van wat partijen aandragen. Maar soms blijkt dat niet genoeg. Dan ontstaan langdurige procedures, waarin mensen vastlopen en een oplossing steeds verder weg lijkt. Rechters proberen daarom op allerlei manieren onnodige obstakels uit de weg te ruimen. Bijvoorbeeld door met hulp van mediators zelfs de zwaarste faillissementszaken vlot te trekken. Of door kinderen in vechtscheidingen iemand toe te wijzen die voor hun belangen opkomt. En om de toegang tot de rechter makkelijker te maken, start binnenkort een nieuw experiment: de Spreekrechter.

BIJZONDERE CURATOR HELPT KINDEREN UIT DE KNEL

Bij de rechtbank Zeeland-West-Brabant valt gemiddeld eens per week een brief op de mat van een kind dat om hulp vraagt. 'Ze willen niet meer naar vader toe of niet meer bij moeder wonen. Daar gaat veel ellende achter schuil', zegt jeugdrechter Ina Slot. Om de kinderen te helpen, schakelt de rechtbank sinds anderhalf jaar een psycholoog of orthopedagoog in. Die praat met alle gezinsleden en zoekt een oplossing.

Vechtscheidingen

Akelige echtscheidingen, ouders die elkaar niets gunnen, kinderen die emotioneel gemangeld worden - rechter Slot ziet het steeds erger worden. 'Veel ouders vechten alleen voor hun eigen belang, zonder enige zelfreflectie, en maken de ander zwart. Soms krijg ik ze niet eens samen in de rechtszaal.' Internet heeft de problemen vergroot, is haar indruk. 'Daar komen ze lotgenoten tegen, die hun woede versterken.' Ook de komst van nieuwe partners werkt niet mee. 'Dan wil vaak een van de ouders verhuizen, bemoeit de nieuwkomer zich met de opvoeding, ontstaan conflicten bij het plannen van vakanties. Je moet heel soepel zijn om daar goed mee om te gaan. Maar dat zijn mensen nou juist minder dan vroeger.' Kinderen komen daarin klem te

zitten, of krijgen ineens geen aandacht meer als zo'n relatie opbloeit. 'Dan zitten ze daar maar. Wij zien geregeld kinderen die willen breken met ouders omdat het niet klikt met een nieuwe partner. Heel heftig is dat.'

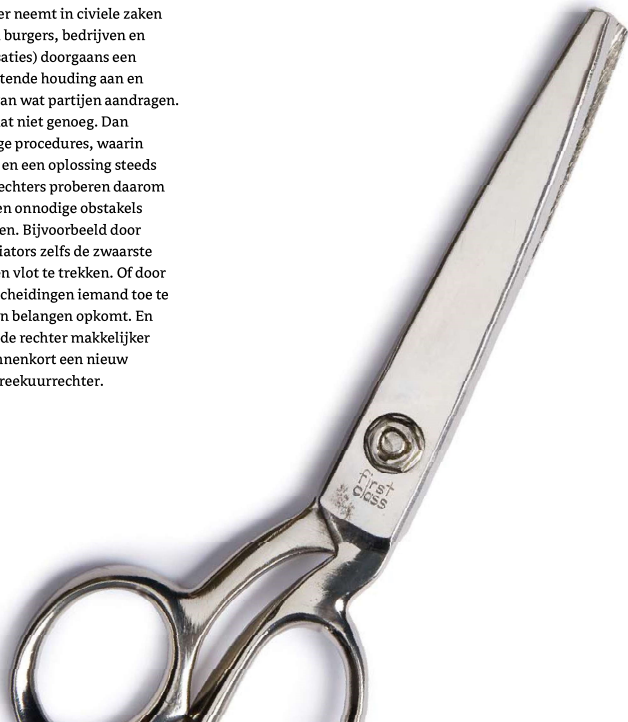
Diep ongelukkig

Rechter Slot nodigt alle briefschrijvers uit voor een gesprek. 'Dan blijkt vaak dat kinderen diep ongelukkig zijn, maar dat niet met hun ouders bespreken. Dat vinden ze te moeilijk. Als ik die ouders vertel wat er speelt, schrikken ze zich rot.' De rechter kan een 'bijzondere curator' aanwijzen, die de belangen van het kind behartigt. 'Daar worden advocaten voor ingezet. Zij kunnen met een kind praten en de rechter adviseren, maar er komt te weinig uit. Waarom wil dit kind zijn vader niet meer zien? Is daar iets aan te doen? Ik had behoefte aan meer diepgang.' Die vond ze bij orthopedagoog en mediator Liesbeth Klaver. Met haar inbreng werd een pilot gestart, waarin gedragsdeskundigen in plaats van advocaten tot bijzondere curator worden benoemd. Onderzoekers bekijken of dat beter werkt.

Eigen methode

Klaver ontwikkelde een eigen methode (Triangulatie), die alle twaalf gedrags-

deskundigen toepassen. 'Ik praat eerst met het kind en dan met beide ouders apart', vertelt ze. 'Zij vertellen hun eigen verhaal, vanuit hun emotie. Daar maak ik verslagen van, zonder oordeel of interpretatie. Anders is het weer iemands mening. Daar hebben ze al een dossier vol van.' Achteraf mogen ze dingen schrappen of toevoegen. 'Als de ouders achter hun eigen verslag staan, vraag ik of ze verder willen. Dan ga ik ook met anderen praten, dwarsverbanden leggen, een analyse maken.' Willen ouders stoppen, dan schrijft Klaver een advies voor de rechter. 'Maar ook dan is er vaak toch iets losgemaakt, want ik reflecteer veel: als je zo praat, wat gebeurt er dan? Wat doet dit met je kind? Dat zorgt voor bewustwording.' Omgangsregelingen wijzigen soms grondig als het kind ineens centraal staat. Een meisje met een depressieve moeder verhuisde naar haar vader, waar ze zich prettiger voelt. Een jongen die onder invloed van moeder met zijn vader wilde breken, woont nu juist de helft van de tijd bij hem. 'Onze rechters hebben al 115 zaken aangemeld', zegt rechter Slot enthousiast. 'Dat levert niet altijd panklare oplossingen op, maar kinderen raken in elk geval een beetje uit de knel. Daar was ik naar op zoek.'

Ina Slot, jeugdrechter

Liesbeth Klaver, mediator